

**HUKUK
ÇALIŞMALARI**

EMO VE KAMU ADINA YÜRÜTÜLEN HUKUKİ MÜCADELE

Anayasa, TMMOB ve bağlı Oda'ları tüzel kişiliğe sahip, kamu kurumu niteliğinde meslek örgütleri olarak tanımlamıştır. Bu tanımdan, kamu yararına faaliyet yürütmenin EMO'ya tanınmış Anayasal bir hak (aynı zamanda da bir yükümlülük) olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Hukuk Devleti'nin vazgeçilemez unsurlarından birisi de idare'nin her tür işlem ve eylemine karşı yargı yolunun açık olmasıdır. Kamu gücüyle donatılmış, tek yanlı işlem yapma yetkisine gerektiğinde zor kullanarak kararlarını uygulatma hakkına sahip idarenin hukuk sınırları içersinde tutulmasının tek yolu yargı denetimidir.

Yargı denetiminin etkili olabilmesi için idarenin kararlarının, eylemlerinin, bu işlemlere ilişkin sürecin kumu bilgisine sunulması, yani idarenin açıklığı/şeffaflığı zorunlu bir unsurdur. Aksi halde yurttaşların ve kamu kurumu niteliğindeki kuruluşların idare işlemleri hakkında bilgi edinmesi, demokrat denetim mekanizmalarını işletebilmeleri mümkün olacak, herkesi ilgilendiren son derece önemli kararlar küçük bir azınlık tarafından alınacak ve uygulamaya konulacaktır.

Bretton Woods ikizleri olarak anılan IMF ve Dünya Bankası'nın, 1990'larda aldığı kararlarla, devlerin ekonomik alanda faaliyet yürütmesinin artık gerekli olmadığı, özellikle az gelişmiş ülkelerde uluslararası sermaye ile işbirliği yapabilecek sermaye gruplarının olduğu, bu sebeple devletin ekonomik yaşamdan uzaklaşması zorunluluğu doğduğu kabul edilmiş ve karar kamu hizmetlerinin özelleştirilmesi yöntemiyle uygulanmaya başlanmıştır.

Bu çerçevede, gelişmekte olan ülkeler kamu varlıklarını çeşitli yöntemlerle özel sektöre devretmeye zorlamıştır. Siyasi bir tercih olan özelleştirme, kamu varlıklarının özel sektöre devrei ve kamu hizmetinin yeniden tanımlanması anlamında hukuki bir altyapıyı da gerekli kılmıştır.

Bu aşamada, özelleştirme yanlısı iktidarlar varolan hukuk sistemini, çoğunlukla hiçe sayıp, kamusal güçlerini kullanarak özelleştirme girişimlerine başlamışlardır. Hukuki altyapı olmadan, yurttaşların görüş ve denetime kapalı, gizli süreçlerden geçerek oluşan işlem ve eylemlerle özelleştirme yapılmaya çalışılmıştır.

Hukuk devleti olgusunun yönetenler ve yurttaşlar üzerinde ciddi bir etkisi olmadığı Türkiye'de, özelleştirme işlemleri tüm bu çarpıklıkları bünyesinde taşımaktadır. EMO'nun faaliyet alanını oluşturan enerji sektöründe yapılmaya çalışılan özelleştirme hukuksuzluğun önemli örneklerini oluşturmaktadır.

Öncelikle, idari açıklık ilkesine aykırı olarak, işlemler tamamıyla gizli yürütülmekte, sözleşmeler kamuya sunulmamakta, ihale süreçleri kapalı kapılar ardında yürütülen pazarlıklarla belirlenmektedir. Gizlilik dolayısıyla hukuka aykırı bir çok husus geçerli kılınabilmektedir. İdari yargıda ihtilafların çözüm yeri Danıştay olduğu halde, elektrik üretimi, dağıtımı ile ilgili sözleşmelerin hemen hepsinde uluslararası tahkim kabul edilmiştir. Radyo ve Televizyon Kuruluşları Hakkında Yasa gereği medya patronları kamu ihalelerine katılamazken, beş medya patronu TEDAŞ Dağıtım Şirketleri ihalesine katılmış ve kazanmıştır.

Bir takım ekonomik gerekler ileri sürülerek (ki bunların çoğu da EMO'nun raporlarıyla çürütülmüştür). Özelleştirme için hukuk feda edilmeli midir? Bu soruya "hayır" yanıtını vermek ve kamu yararı için hukukun üstünlüğünü yaşama geçirme kararlılığını göstermek gerekmektedir.

İşte, EMO'nun yürüttüğü hukuk mücadelesinin temelini oluşturan da bu kararlılıktır.

■ **YAP-IŞLET MODELİNİN İPTALİ:** Yİ modelini içeren Bakanlar Kurulu Kararı ve Enerji Bakanlığı tebliği aleyhine Danıştay'a açtığımız davada, Danıştay 10. Dairesi tarafından yürütmenin durdurulması kararı verilmiştir. Dönemin Enerji ve Kaynaklar Bakanı Recai KUTAN tarafından yapılan bir açıklamayla, Yap-İşlet Yasası çıkarılacağı ve ihalelerin bu yasa çerçevesinde tamamlanacağı, ihale komisyonlarının çalışmaya devam ettiği belirtilmiş ve yürütmeyi durdurma kararı uygulanmamıştır. Yargı kararının yerine getirilmemesine yönelik bu eylemi üzerine Başbakanlık ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı aleyhine 1.000.000.000.-TL'lik manevi tazminat davası açılmış, dönemin Bakanı Recai KUTAN, Müsteşar Uğur DOĞAN ve TEAŞ Genel Müdürü Afif DEMİRKIRAN aleyhine suç duyurusunda bulunulmuştur.

Danıştay'daki davanın esasının görüşülmesi sürmekte olup, henüz karara bağlanmamıştır. Bu arada tarafımızca açılan davada verilen Yürütmenin Durdurulması kararını etkisiz hale getirme amacıyla bir yasa çıkarılmıştır (Yap-İşlet Yasası). Bu yasanın Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasıyla Danıştay 10. Dairesi'ne başvuru yapmış bulunuyoruz. Daire iddiamızı ciddi olarak takdir etmesi durumunda, yasanın Anayasa'ya aykırılığının çözülmesi için dosya Anayasa Mahkemesi'ne gönderilecektir. Davanın 25 Mayıs 1998 tarihinde duruşması yapılacaktır.

■ **TEDAŞ Genel Müdürlüğü'nün personel alımına ilişkin usulsüz ilan işlemi aleyhine açtığımız davada, Ankara 10. İdare Mahkemesi yürütmenin durdurulması kararı vermiş, ardından da Haziran 1997 itibariyle dava hakkında kesin karar vererek dava konusu ilanı iptal etmiştir. Bu karara rağmen personel alımı gerçekleştirildiğinden karar tarafımıza tebliğ edildikten sonra, TEDAŞ Genel Müdürlüğü'ne bir dilekçe ile başvurularak, kararın gereğinin yerine getirilmesi talebinde bulunulmuştur. Temyiz aşamında bulunan dava kesinleştiğinde tazminat davası açılacaktır.**

■ **YAP-IŞLET-DEVRET SÖZLEŞMELERİNİN İPTALİ:** Tarafımızdan 4 adet yap-işlet-devret sözleşmelerinin iptali için açılan davalar Danıştay 10. Dairesinde incelenmektedir. Daire davaya ilgili iki ara kararı vermiştir. Biri görevlilik kararıdır. Davalılar sözleşmelerin idari sözleşme değil özel hukuk sözleşmeleri olduğunu ileri sürmüşler ve görev itirazında bulunmuşlardır. Daire, bu itirazı reddederek, sözleşmelerin idari sözleşmeler olduğunu kabul etmiştir. Yürütmenin durdurulması talebimiz hakkında da red kararı verilmiştir. Davaların esas hakkında inceleme halen sürmekte olup, tarafımızdan 3096 sayılı Yasanın Anayasa'ya aykırı olduğu iddiası ileri sürülmüştür.

■ **İŞLETME HAKLARININ DEVRİ İŞLEMLERİNİN İPTALİ:** Ankara 5. İdare Mahkemesi TEDAŞ'a bağlı dağıtım müesseselerinin işletme haklarının devrine ilişkin olarak açtığımız davalar reddedilmiştir. Davalar yürütmenin durdurulması istemli olarak temyiz edilmiş olup, temyiz incelemesi devam etmektedir. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 25 Ekim 1996 tarih ve 22798 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği'nin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Yönetmeliği yürürlüğe koymuştur. Oda aleyhine hükümler taşıdığı düşünülen bu yönetmeliğin kimi maddelerinin iptali istemiyle Danıştay 6. Dairesi'nde dava açılmıştır. Davanın esasının görüşülmesi devam etmekte olup, 05.05.1998 tarihinde duruşması yapılacaktır.

■ **TEAŞ Genel Müdürlüğü'nde çeşitli birimlerde müdür olarak görev yapmaktayken, başuzman kadrolarına sürülen Oda üyesi Ataman KINIŞ ve Gürhan KALAYCILAR adına açılan davalarda; Ataman KINIŞ'ın atama işlemi aleyhine yürütmenin durdurulması kararı alınmış, karar kesinleşmiş, davalı TEAŞ bu kararı üç gün içinde yerine getirmemiş ancak, üç gün sonra Ataman KINIŞ bu defa Keban'a sürülmüştür. Bu işlem aleyhine yürütmenin durdurulması ve manevi tazminat talepli olarak yeni bir dava açılmış ve İdare Mahkemesi Keban'a yapılan atama işlemi hakkında yürütmenin durdurulması kararı vermiştir. Süre dolumuna yakın bir zamanda Ataman KINIŞ eski görevine iade edilmiştir ve halen görevini sürdürmektedir.**

■ **EMO Antalya Şubesi üyesi iken mühendis olmadığı tespit edilen Faruk MANAZ hakkında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunulmuş ve ayrıca aleyhine 500.000.000.- TL'lik manevi tazminat davası açılmıştır. Yapılan suç duyurusu üzerine Savcılık tarafından ceza davası açılmış olup, dava halen Ankara 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde sürmektedir ve kayıp olan ilgili şahıs mahkemece aranmaktadır.**

■ **Danıştay tarafından karar altına alınmış, her uzmanlık dalına ilişkin ayrı fenni mesullerin olması gerektiği konusunu uygulamaya koymayan Bayındırlık ve İskan Bakanlığı TAU Genel Müdürü Feral EKE hakkında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunulmuştur.**

- Resmi evrakta sahtekarlık yaparak kendisini elektrik mühendisi olarak tanıtan Ürgüp AYZ hakkında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na yapılan başvuru sonucu Ürgüp AYZ hakkında kamu davası açılmıştır. Davaya halen Ankara 5. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülmektedir.
- Oda üyeleri Uğur ERKAN ve Sıddık POYRAZ tarafından açılan, meslekten men cezalarının iptali ve Oda'nın vize ücreti tahsil etmesinin yasal olmadığı iddiasını taşıyan davalar halen sürmektedir. Uğur ERKAN'ın davası İdare Mahkemesi tarafından reddedilmiş, temyiz üzerine dosya Danıştay'a gitmiştir. Sıddık POYRAZ'ın davasında da Ankara 6. İdare Mahkemesi Oda kararını yerinde bulmuş ve davayı esastan reddetmiştir.
- Ankara Büyükşehir Belediyesi Encümeni tarafından 04.06.1996 tarihinde verilen 92.421.000.-TL. Para cezası Sulh Ceza Mahkemesine yapmış olduğumuz itirazı sonucu iptal edilmiştir.
- Bir öncesi dönem oda muhasebe işlemlerinin yürütülmesi için sözleşme imzalamış, ancak sonradan mali müşavir olmadığı ve dolayısıyla danışmanlık yapma yetkisi olmadığı anlaşılan Erdal AYAN'ın sözleşmesinin feshi sonrası açtığı alacak davası Ankara 10. Sulh Hukuk Mahkemesince reddedilmiştir.
- Osmancık Belediye Encümeninin aldığı, elektrik projelerinin sadece ilçedeki esnaf tarafından yapılmasına yönelik kararının iptali için dava açılmış ve Kırıkkale İdare Mahkemesi davamızı kabul ederek söz konusu kararı iptal etmiştir.
- Sahte diploma ile Oda'ya kayıt yaptıran Sadık ÇELİK hakkında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmuştur. Halen hazırlık soruşturması devam etmektedir.
- Belgeleri eksik ve çelişkili olması nedeniyle kendisine SMM-BT belgesi verilmeyen Zeki ERGÜN tarafından İdare Mahkemesi'nde açılan iptal davası sürmekte olup, 1. İdare Mahkemesinde görülmekte olan davada davacının yürütmenin durdurulması istemi reddedilmiştir.
- EMO Ankara Şubesinin bulunduğu apartman yöneticisinin doğalgaz ücretini haksız olarak fazla tahsil etmesi üzerine açmış olduğumuz kısmi dava sonuçlanmış olup, mahkeme ve bilirkişi tarafından fazla alınan miktar tespit edilmiştir. Belirlenen fazlalık üzerinden açmış olduğumuz ek dava halen Anlara 13. Sulh Hukuk Mahkemesi'nde devam etmektedir.
- EMO Ankara Şubesinin kiracısı olduğu daire sahibi tarafından açılan kira bedelinin arttırılması davası, mahkemece reddedilmiştir. Ancak, mal sahibi 1998 yılı için tekrar dava açmış olup, dava halen 17. Sulh Hukuk Mahkemesi'nde devam etmektedir.
- Elektrik dağıtım ihalesinin beş medya patronuna yapılmasının 3984 sayılı RTÜK Yasası'na aykırı olması nedeniyle, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ile değerlendirme komisyonu üyeleri hakkında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunulmuştur.
- EMO ve diğer mesleki kuruluşların bütçeleri üzerine bir takım kısıtlamalar getiren kamu Haznedarlığı Genel Tebliği'nin iptali için dava açılmıştır.